

УДК 330.322:631.145

СТАРИЧЕНКО М.А., аспірант

Науковий керівник – ВАРЧЕНКО О.М., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто сучасний стан інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Київської області. Доведено, що від рівня та ефективності інвестиційної діяльності залежить подальший розвиток як окремих підприємств, так і галузі в цілому. Ідентифіковано основні причини зниження інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств і запропоновані заходи щодо формування сприятливої інвестиційної активності у досліджуваній галузі. Обґрунтовано систему показників визначення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Сформовано її рівні для сільськогосподарських підприємств досліджуваного регіону. Окреслено перспективні напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, сільськогосподарські підприємства, ефективність, рівень інвестиційної привабливості.

Постановка проблеми. Важливу роль у відтворювальному процесі сільськогосподарського виробництва відіграють інвестиції, які забезпечують безперервне нарощування виробничої діяльності. Потреба в інвестиційних ресурсах виникає як на початковому етапі у створенні виробництва або підприємницької діяльності, так і в процесі його реалізації. Однією з необхідних умов забезпечення простого і розширеного відтворення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників є підвищення їх інвестиційної привабливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення інвестицій в аграрний сектор економіки та інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств досліджено в працях відомих вчених-економістів: В.Г. Андрійчука [1], М.Я. Дем'яненка [2], П.І. Гайдуцького [3], О.І. Гуторова [4], М.І. Кісіля [5], Т.В. Майорової [6], П.Т. Саблука [7], А. А. Пересади [8] та інших. Проте, незважаючи на величину та значущість наукових досліджень, присвячених цій проблемі, окремі питання інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств та підвищення їх інвестиційної привабливості залишаються недостатньо вивченими й потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування перспективних напрямків підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств для забезпечення ефективного функціонування в ринкових умовах.

Матеріал і методика дослідження. Матеріалами для дослідження слугували наукові праці та періодика зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів стосовно інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Методика дослідження ґрунтувалася на загальнонаукових методах економічних досліджень: абстрактно-логічний, статистичний, монографічний, узагальнення та порівняння.

Результати досліджень та їх обговорення. Зазначимо, що методологія визначення інвестиційної привабливості базується на вивченні кількісних і якісних факторів, які характеризують інвестиційну привабливість окремих сегментів інвестиційного ринку. Нині найбільш повно розроблені питання оцінки інвестиційної привабливості регіонів і галузей промисловості, привабливості (ефективності) окремих інвестиційних проектів і формування інвестиційних ресурсів підприємства за рахунок різних зовнішніх джерел фінансування. Водночас ряд найважливіших теоретичних аспектів інвестиційної привабливості підприємства потребують подальшої розробки та практичної реалізації. Зокрема, не визначено роль і місце інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання як одного з елементів інвестиційного ринку країни, немає загальноприйнятого тлумачення терміна «інвестиційна привабливість підприємства», а також єдиної класифікації інвестиційної привабливості підприємства за різними ознаками.

У науковій літературі відсутнє цілісне уявлення про систему кількісних і якісних факторів, що визначають у сукупності інвестиційну привабливість підприємства. Недостатньо висвітлені

проблеми зближення взаємних інтересів усіх учасників інвестиційного процесу з позицій їх економічних переваг.

Методики розрахунку інвестиційної привабливості підприємств провідних західних консультаційних фірм та інвестиційних компаній вважаються комерційною таємницею, широкому колу вітчизняних науковців вони не доступні й не адаптовані до економічних умов України.

Для отримання надійної інформації з метою розробки стратегії інвестування слід використати системний підхід до вивчення кон'юнктури інвестиційного ринку. Кожний об'єкт інвестиційного ринку володіє власною інвестиційною привабливістю і водночас залежить від усіх об'єктів інвестиційного ринку. Інвестиційна привабливість підприємства визначається інвестиційною привабливістю галузі, регіону та держави [9]. Отже, інвестиційну привабливість підприємства можна розглядати як складну систему, що об'єднує певну сукупність взаємопов'язаних між собою елементів оцінки. Системний підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства вимагає враховувати інвестиційну привабливість регіону, в якому знаходиться підприємство, його галузеву належність, а також інвестиційну привабливість країни.

Приведення різнорозмірних величин до єдиної шкали вимірювання здійснено нами методом кількісного виміру якості, через сукупність властивостей об'єкта інвестування із позиції задоволення вимог інвестора отримувати дохід на вкладений капітал. Це припущення дало можливість сформулювати основні підходи до розробки кваліметричної моделі оцінки інвестиційної привабливості підприємства із використанням системи кількісних та якісних факторів, що характеризують фінансовий стан підприємства і зовнішнє середовище. Алгоритм розробки моделі включає в себе такі етапи: побудова ієрархічної структурної схеми («дерева») властивостей; розрахунок коефіцієнтів вагомості властивостей; обчислення значень абсолютних показників властивостей і приведення їх до єдиного масштабу виміру; розрахунок інтегрального показника – коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства.

У побудованій дворівневій моделі інвестиційної привабливості підприємства (рис. 1) факторами першого рівня визначено фінансовий стан, ресурсний потенціал, ефективність діяльності та управління підприємством і зовнішнє середовище, другого – фінансові коефіцієнти, показники ресурсного потенціалу (кадрового потенціалу, ступінь придатності основних фондів і ефективності використання земельних ресурсів), показники ефективності діяльності й управління підприємством (фондовіддача, продуктивність праці, рентабельність виробництва тощо) і фактори зовнішнього середовища (інвестиційний клімат регіону, інвестиційна привабливість галузі, ступінь конкуренції на ринку та ін.) [10].

Рисунок 1. Структурна схема властивостей моделі інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: складено автором.

Для формування оцінки нами використано статистичний підхід, що дозволяє обрати з безлічі фінансових коефіцієнтів ті, що найбільш повно і всебічно характеризують фінансовий стан підприємства. Так, формується вибірка даних фінансової звітності підприємств і розраховуються основні фінансові коефіцієнти. Потім визначається кореляційний взаємозв'язок між ними і проводиться групування фінансових коефіцієнтів за величиною парних лінійних коефіцієнтів кореляції. Показники, які містять ознаки дублювання інформації, тобто мають величину кореляції більше 0,7, виключаються. Значення коефіцієнта кореляції від 0,3 до 0,7 характеризує слабкий взаємозв'язок, менше 0,3 – її практично повну відсутність. Нами було використано мінімальний набір фінансових коефіцієнтів: швидкої та поточної ліквідності, автономії, забезпеченості власними обіговими коштами оборотних активів, оборотності активів, рентабельність власного капіталу за чистим прибутком. Запропоновані фінансові коефіцієнти відповідають показникам, рекомендованим для проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Відомо, що співвідношення позикових і власних коштів у структурі пасивів підприємства (плече фінансового важеля) є основним фактором для оцінювання інвестиційного ризику, пов'язаного зі структурою формування інвестиційних ресурсів, і дає можливість забезпечити оптимальність джерел фінансування поточної виробничої діяльності. Оцінка ліквідності дозволяє визначити спроможність підприємства розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями поточними активами, запобігаючи можливому банкрутству. Стан ліквідності активів характеризує рівень інвестиційних ризиків у короткостроковому періоді. Як базовий показник можна

використовувати коефіцієнт поточної ліквідності, який розраховується як співвідношення суми поточних активів до суми поточної (короткострокової) заборгованості [11].

Ефективність інвестування визначається швидкістю обороту вкладених коштів у процесі виробничої діяльності підприємства. Хоча на тривалість обороту активів впливають численні зовнішні фактори, показник оборотності активів значною мірою визначається внутрішніми умовами діяльності підприємства – раціональністю маркетингової, виробничої і фінансової стратегії та тактики. Фінансовий стан підприємства, його ліквідність і платоспроможність залежать від швидкості оборотності засобів, авансованих в його активи.

Однією з головних цілей інвестування є отримання максимального прибутку у процесі використання вкладених коштів. Для виявлення потенційних можливостей формування прибутку в зіставленні з вкладеним капіталом використовують ряд показників рентабельності. Найвагомішу роль із цієї групи показників в оцінці інвестиційної привабливості підприємства відіграє показник рентабельності власного капіталу, який комплексно характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання. За цим показником оцінюють ефективність управління, оскільки отримання високого прибутку і достатнього рівня прибутковості залежить від правильності вибору й раціональності прийнятих управлінських рішень. За значенням рівня рентабельності капіталу можна оцінити довгострокову стабільність підприємства, тобто її здатність отримувати очікувану норму прибутку на інвестиції в довготривалій перспективі [12].

Для обчислення значень коефіцієнтів вагомості факторів моделі інвестиційної привабливості нами зібрано вихідну інформацію методом очного і заочного опитування експертів, якими виступали портфельні та фінансові інвестори. Зокрема, визначено коефіцієнт вагомості факторів першого (фінансового стану і ринкового середовища) та факторів другого рівнів (табл. 1). Значення кожного фактору було виміряно за допомогою бальної системи оцінок.

Сутність такого методичного підходу полягає у тому, що кожному фактору, незалежно від того, кількісний він чи якісний, присвоюється відповідна оцінка в балах. Наступним кроком є визначення відношення показника якості оцінюваного об'єкта до показника якості об'єкта, прийнятого за еталон. Необхідно розрахувати відношення об'єктивних фактичних параметрів підприємства до суб'єктивно індивідуальних, бажаних для інвестора. Ця величина є інтегральним коефіцієнтом інвестиційної привабливості (K_{III}), який можна розрахувати за формулою (1):

$$K_{III} = \frac{\sum_{i=1}^n F_i}{\sum F_{\max}}, \quad (1)$$

де $i = 1, 2, 3 \dots n$ – кількість факторів;

F_i – бальна оцінка i -го фактору з урахуванням його вагомості;

$F_{\max}$ – максимально можлива сумарна кількість балів, дорівнює 3.

Зазначимо, що чим ближче значення інтегрального коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства до 1, тим привабливішим воно є для інвестора.

Таблиця 1 – Коефіцієнти вагомості факторів інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Рівень першого порядку		Рівень другого порядку		Інтегральний коефіцієнт вагомості
фактор	коефіцієнт вагомості	показник	коефіцієнт вагомості	
Фінансовий стан	0,36	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,08	0,03
		Коефіцієнт покриття	0,22	0,08
		Коефіцієнт автономії	0,16	0,06
		Коефіцієнт забезпечення ВОК оборотних активів	0,25	0,09
		Коефіцієнт оборотності активів	0,09	0,03
		Коефіцієнт ROE за чистим прибутком	0,2	0,07
		Всього по першій групі показників	1,00	-
Ресурсний потенціал	0,25	Товарна продукція на 1га земельної площі	0,08	0,02
		Коефіцієнт розораності земель	0,20	0,05
		Коефіцієнт плінності кадрів	0,17	0,04
		Фондозабезпеченість	0,25	0,06
		Коефіцієнт придатності основних фондів	0,14	0,04
		Коефіцієнт оновлення основних фондів	0,16	0,04
Всього по другій групі показників	1,00	-		
Ефективність діяльності	0,22	Фондовіддача	0,24	0,05

та управління підприємством		Продуктивність праці	0,20	0,04
		Рентабельність виробництва	0,16	0,04
		Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,09	0,02
		Прибуток на 1 грн обороту	0,25	0,06
		Прибуток на одиницю управління	0,06	0,01
		Всього по третій групі показників	1,00	-
		Всього	1,00	
Зовнішнє середовище	0,17	Інвестиційний клімат регіону	0,26	0,04
		Інвестиційна привабливість галузі	0,23	0,04
		Рівень конкуренції на товарному ринку	0,12	0,02
		Екологічні ризики	0,19	0,03
		Розвиток транспортної інфраструктури	0,20	0,03
		Всього по четвертій групі показників	1,00	-
Всього	1,00			
Всього				1,00

Джерело: розраховано автором.

Запропонована методика апробована за результатами діяльності 23 сільськогосподарських підприємств Білоцерківського району Київської області. Таке дослідження характеризує ступінь захищеності інтересів інвесторів і кредиторів, відображає спроможність підприємства погашати короткострокову заборгованість швидкоореалізованими активами, характеризує прибутковість діяльності підприємства. Розглянемо детальніше використання запропонованої методики на прикладі ТОВ «Терезине» (табл. 2).

Визначено, що за даними табл. 2 загальна сума балів ТОВ «Терезине» дорівнює 2,53. Коефіцієнт інвестиційної привабливості становив 0,84, що свідчить про високий рівень інвестиційної привабливості підприємства. Крім того, запропонована методика дозволяє розрахувати часткові коефіцієнти інвестиційної привабливості по кожній групі факторів. Аналіз окремих складових – часткових коефіцієнтів інвестиційної привабливості дає змогу виявити фактори, враховуючи дію яких можна підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

За результатами проведеної оцінки, значення коефіцієнта інвестиційної привабливості понад 0,75 може характеризувати підприємство як привабливе для інвесторів, від 0,6 до 0,75 – як підприємство із середнім рівнем, менше 0,6 – з низьким рівнем інвестиційної привабливості.

Встановлено, що до суб'єктів господарювання із високим рівнем інвестиційної привабливості увійшли: ТОВ «Терезине» (коефіцієнт інвестиційної привабливості – 0,84), ТОВ ФК «Агро-Лідер-Україна» ($K_{in} = 0,83$), СФГ «КоЛоСоК» ($K_{in} = 0,78$), СВК ім. Щорса ($K_{in} = 0,78$) та ТОВ «Інтерагросервіс» ($K_{in} = 0,75$).

До підприємств із середнім рівнем інвестиційної привабливості належать: ТОВ «Агрофірма Узинська» ($K_{in} = 0,74$), ТОВ «Агрофірма «Матюші»» ($K_{in} = 0,73$), ТОВ «Острійківське» ($K_{in} = 0,73$), ТОВ «Агрофірма Білоцерківська» ($K_{in} = 0,73$), ПОСП «Одісей» ($K_{in} = 0,72$), ТОВ ім. Котовського ($K_{in} = 0,71$), ТОВ «Сухоліське» ($K_{in} = 0,70$), ТОВ «Агрофірма «Глушки»» ($K_{in} = 0,67$), ТОВ «Пилипчпнське» ($K_{in} = 0,65$), СВК «Атлантида» ($K_{in} = 0,66$), ТОВ «Земля Томилівська» ($K_{in} = 0,61$), ТОВ «Фастівка» ($K_{in} = 0,61$).

Таблиця 2 – Оцінка інвестиційної привабливості ТОВ «Терезине»

Фактор	Фактичне значення фактора	Бальна оцінка факторів з урахуванням вагомості	
		фактична	максимально можлива
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,03	0,09	0,09
Коефіцієнт покриття	1,70	0,24	0,24
Коефіцієнт автономії	0,92	0,18	0,18
Коефіцієнт забезпечення ВОК оборотних активів	0,83	0,18	0,27
Коефіцієнт оборотності активів	0,31	0,06	0,09
Коефіцієнт ROE за чистим прибутком	0,22	0,07	0,21
Товарна продукція на 1га земельної площі, грн	8,61	0,06	0,06
Коефіцієнт розораності земель	0,78	0,15	0,15
Коефіцієнт плинності кадрів	0,029	0,08	0,12
Фондозабезпеченість	743,96	0,18	0,18
Коефіцієнт придатності основних фондів	0,49	0,08	0,12
Коефіцієнт оновлення основних фондів	0,26	0,12	0,12
Фондовіддача	0,56	0,10	0,15
Продуктивність праці	141,22	0,12	0,12

Рентабельність виробництва	0,61	0,12	0,12
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,12	0,04	0,06
Прибуток на 1 грн обороту, грн	0,36	0,18	0,18
Прибуток на одиницю управління, грн	2472,12	0,03	0,03
Інвестиційний клімат регіону	Досить привабливий	0,08	0,12
Інвестиційна привабливість галузі	Низька	0,04	0,12
Рівень конкуренції на товарному ринку	Низький	0,06	0,06
Екологічне навантаження на природне середовище	Незначне	0,09	0,09
Розвиток транспортної інфраструктури	3 види транспорту	0,09	0,09

Джерело: розраховано автором.

До групи підприємств із низьким рівнем інвестиційної привабливості увійшли: ТОВ «Надія» ($K_{ін} = 0,58$), ТОВ «Узин-Агроінвест» ($K_{ін} = 0,58$), ТОВ «Агрокомплекс» ($K_{ін} = 0,53$), ДП «Білоцерківська дослідно-селекційна станція» ($K_{ін} = 0,50$), ТОВ «Агрофірма «Дім» ($K_{ін} = 0,46$), ТОВ «Агрофірма «Левада» ($K_{ін} = 0,45$).

Отже, на основі запропонованої методики доцільно розробляти стратегічні пріоритети щодо залучення додаткових джерел інвестування з метою забезпечення відтворювальних процесів для формування матеріально-технічного забезпечення виробничої діяльності.

Інвестиційно привабливі сільськогосподарські підприємства мають більші можливості щодо залучення фінансових ресурсів на реалізацію проекту як щодо джерел, так і схем взаємодії з інвестором: власні кошти – ефективне господарство має можливість фінансувати інвестиційні програми за рахунок прибутку; банківські кредити – наявність активів із високим рівнем ліквідності, стабільно високі фінансово-економічні показники діяльності, достатнього рівня розвитку виробничого потенціалу – дозволяє залучати довгострокові інвестиційні банківські кредити; наявність розвиненого виробничо-майнового комплексу та бізнес-ідеї, які становлять очевидний економічний інтерес, забезпечують можливість для залучення коштів приватних інвесторів; збільшення статутного капіталу за рахунок залучення додаткових власників підприємства (емісія акцій та ін.); участь у створенні нового підприємства з метою реалізації інвестиційного проекту як одного із засновників.

Підприємства із середнім рівнем інвестиційної привабливості не мають можливості фінансувати проект за рахунок власного прибутку внаслідок нижчого рівня кредитоспроможності (низький рівень ліквідності майна для забезпечення і незадовільні показники фінансово-економічного стану). У зв'язку із цим, у цій групі підприємств залишається можливість залучення банківських ресурсів, але, якщо самостійно – то лише дрібні довгострокові кредити, які не дозволяють реалізувати програми комплексної модернізації виробництва; масштабне кредитування потребує участі третіх осіб (як правило, приватних інвесторів у вигляді фізичних та юридичних осіб) для надання банку гарантій і виконання умов паритетного фінансування проекту (від 20 до 40% витрат на придбання активів у межах інвестиційного проекту фінансується за рахунок власних коштів кредитоодержувача).

Очевидно, що сільськогосподарські підприємства із низьким рівнем інвестиційної привабливості практично не мають шансів самостійно реалізувати інвестиційні проекти розвитку виробництва. У цьому випадку залучення фінансових ресурсів у обсягах, що забезпечують потреби програми модернізації виробництва, можливо забезпечити лише за умови зміни власника.

Висновки. За результатами проведених досліджень можна стверджувати, що активізація інвестиційної діяльності аграрного сектору економіки має важливе значення для модернізації та розвитку сільського господарства і АПК. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств, забезпечити продовольчу безпеку країни та підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія / В.І. Андрійчук. – 2-ге вид. без змін. – К.: КНЕУ, 2010. – 292 с.
2. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства України на період до 2020 року [Текст] / Ю.О. Лупенко, М.Я. Дем'яненко, М. І. Кісіль [та ін.] ; ред.: Ю. О. Лупенко, М. І. Кісіль; ННЦ "Ін-т аграр. економіки" . – Київ : ННЦ «ІАЕ», 2012. – 66 с.
3. Гайдучський І.П. Структурні та інноваційні пріоритети залучення прямих іноземних інвестицій у контексті здійснення регуляторних реформ в Україні / І.П. Гайдучський // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 4. – С. 47–62.
4. Гуторов О.І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств / О. І. Гуторов, К. М. Крамаренко // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. – 2009. – № 10. – С. 69-73.
5. Кісіль М. І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М. І. Кісіль // Економіка АПК. – 2012. – № 9. – С. 36–39.
6. Активізація інвестиційного процесу в Україні: [монографія] / [Т. В. Майорова, М. І. Диба, С. В. Онишко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Диби, Т. В. Майорової. – К.: КНЕУ, 2012. – 472 с.

7. Саблук П.Т. Концептуальні засади розробки і реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві / П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 46 с.
8. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом: моногр. / А.А. Пересада – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
9. Гулько Л.Г. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість регіонів: фактори формування та сучасні тенденції розвитку / Л.Г. Гулько // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 84–91.
10. Федорович Т.В. Методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности компании – цели слияния и поглощения / Т. В. Федорович // Экономический анализ: теория и практика. – 2008. – № 6. – С. 29–35.
11. Фінансовий менеджмент: підручник / Г.М. Калетник, А.С. Даниленко, О.М. Варченко та ін. – К.: Хай-Тек Прес, 2013. – 686 с.
12. Охлопкава Т.Л. Фінансовий стан як ключова складова інвестиційної привабливості підприємства / Т.Л. Охлопкава // Проблеми економіки та управління. – Л.: Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. – С. 253–258.

REFERENCES

1. Andrijchuk V.G. Efektyvnist' dijal'nosti agrarnyh pidpryemstv: teorija, metodyka, analiz: monografija / V.I. Andrijchuk. – 2-ge vyd. bez zmin. – K.: KNEU, 2010. – 292 s.
2. Strategichni naprjamy investycijnogo zabezpechennja rozvytku sil's'kogo gospodarstva Ukrai'ny na period do 2020 roku [Tekst] / Ju. O. Lupenko, M.Ja. Dem'janenko, M. I. Kisil' [ta in.] ; red.: Ju. O. Lupenko, M. I. Kisil'; NNC "In-t agrar. ekonomiky". – Kyi'v : NNC «IAE», 2012. – 66 s.
3. Gajduc'kyj I.P. Strukturni ta innovacijni priorytety zaluchennja prjamyh inozemnyh investycij u konteksti zdjinsnennja reguljatornyh reform v Ukrai'ni / I. P. Gajduc'kyj // Aktual'ni problemy ekonomiky. – 2011. – № 4. – S. 47–62.
4. Gutorov O.I. Ocinka investycijnoi' pryvablyvosti sil's'kogospodars'kyh pidpryemstv / O. I. Gutorov, K. M. Kramarenko // Ekonomika APK : mizhnarodnyj naukovo-vyrobnnychyj zhurnal. – 2009. – № 10. – S. 69-73.
5. Kisil' M. I. Strategichni naprjamy investycijnogo zabezpechennja rozvytku sil's'kogo gospodarstva / M. I. Kisil' // Ekonomika APK. – 2012. – № 9. – С. 36–39.
6. Aktyvizacija investycijnogo procesu v Ukrai'ni: [monografija] / [T. V. Majorova, M. I. Dyba, S. V. Onyshko ta in.] ; za nauk. red. M. I. Dyby, T. V. Majorovoi'. – K.: KNEU, 2012. – 472 s.
7. Sabluk P.T. Konceptual'ni zasady rozrobky i realizacii' investycijnyh program v agrarno-promyslovomu vyrobnnyctvi / P.T. Sabluk, M.Ju. Kodens'ka – K.: NNC IAE, 2012. – 46 s.
8. Peresada A.A. Upravlinnja investycijnym procesom: monogr. / A.A. Peresada – K.: Libra, 2002. – 472 s.
9. Gul'ko L.G. Investycijnyj klimat ta investycijna pryvablyvist' regioniv: factory formuvannja ta suchasni tendencii' rozvytku / L.G. Gul'ko // Zbirnyk naukovyh prac' Nacional'nogo universytetu derzhavnoi' podatkovoi' sluzhby Ukrai'ny. – 2010. – № 1. – S. 84–91.
10. Fedorovyh T. V. Metodycheskye podhody k ocenke ynvestycyonnoj pryvlekatel'nosti kompany – cely slyjanyja y pogloshhenja / T. V. Fedorovyh // Ekonomycheskij analiz: teorija y praktyka. – 2008. – № 6. – S. 29–35.
11. Finansovyj menedzhment: pidruchnyk / G.M. Kaletnik, A.S. Danylenko, O.M. Varchenko ta in. – K.: Haj-Tek Pres, 2013. – 686 s.
12. Ohlopkova T.L. Finansovyj stan jak kljuchova skladova investycijnoi' pryvablyvosti pidpryemstva / T.L. Ohlopkova // Problemy ekonomiky ta upravlinnja. – L. : Vyd-vo nac. un-tu «L'viv. politehnika», 2008. – S. 253–258.

Направления повышения инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий

М.А. Стариченко

В статье рассмотрено современное состояние инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий Киевской области. Доказано, что от уровня и эффективности инвестиционной деятельности зависит дальнейшее развитие как отдельных предприятий, так и отрасли в целом. Идентифицированы основные причины снижения инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий и предложены мероприятия по формированию благоприятной инвестиционной активности в исследуемой области. Обоснована система показателей определения инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий. Сформированы ее уровни для сельскохозяйственных предприятий исследуемого региона. Определены перспективные направления повышения инвестиционной привлекательности предприятий аграрного сектора.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная привлекательность, сельскохозяйственные предприятия, эффективность, уровень инвестиционной привлекательности.

Надійшла 01.11.2014 р.